

Doğumunun 100. Yılında Necati Cumalı Sempozyumu

Sonuç Bildirgesi

13 Ocak 2021

Doğumunun 100. Yılında Necati Cumalı Sempozyumu on beş farklı üniversiteden toplam on altı akademisyenin katılımı ile 13 Ocak 2021 tarihinde gerçekleştirilmiştir.

Sempozyumun açılış konuşmaları, Devlet Tiyatroları Genel Müdürlüğü Başdramaturgu Prof. Dr. Canan Kırmısoy, Türk Dil Kurumu Bilim Kurulu Üyesi Prof. Dr. İsmet Emre, Çankırı Karatekin Üniversitesi Rektör Yardımcısı Prof. Dr. Ahmet Özcan, Urla Kaymakamı Murtaza Dayanç ve Mardin Artuklu Üniversitesi Rektör Yardımcısı Prof. Dr. Ömer Bozkurt tarafından gerçekleştirilmiştir. Konuşmalarda Necati Cumalı'nın dil, kültür, edebiyat ve düşünce hayatımıza yaptığı katkıların önemi vurgulanmış ve etkinliğin farklı dil, din ve kültürlerin bir arada barış içinde yaşadığı Mardin'de yapılmasının önemine dikkat çekilmiştir.

Açılış konuşmalarının ardından *Susuz Yaz* filminin başrol oyuncusu Hülya Koçyiğit ile Cumalı'nın sinemaya uyarlanan eserlerinden *Dila Hanım*, *Mine*, *Tutku* ve *Uzun Bir Gece*'nin müziklerini yapan Cahit Berkay'ın sempozyum için gönderdiği video mesajlar izlenmiştir. Ayrıca Türkiye Cumhuriyeti Kültür Bakanlığı desteğiyle 1998 yılında hazırlanan *İz Bırakanlar* belgeseli ile *Yaşlanmaz Şair Çocuk 100 Yaşında* isimli kısa film gösterilmiştir.

Cumalı'nın tiyatro oyunu yazarı kimliğinin masaya yatırıldığı sempozyumun birinci oturumu Prof. Dr. Hülya Nutku'nun başkanlığında gerçekleşmiştir. Prof. Dr. Abdullah Şengül, Cumalı'nın oyunlarında Türk tarihinin nasıl işlendiğini ele alırken; Doç. Dr. Tamer Temel, Cumalı'nın oyunlarında kadın temsillerini, Arş. Gör. Dr. Tuğba Özkan ise coğrafya ve mekânın kurgulanışını incelemiştir. Oturum, Nutku'nun eskiden Türk yazarların tiyatro oyunlarının yabancı dillere çevrilip Uluslararası Tiyatro Enstitüsü'ne (ITI) gönderildiğini ve bunun yazarlarımızın tanınırlıklarını büyük ölçüde arttırdığını hatırlatarak bu pratiğin yeniden hayata geçirilmesi temennisiyle sona ermiştir.

Başkanlığını Prof. Dr. Zeynep Çetin Erus'un yaptığı ikinci oturumda Cumalı'nın sinemaya uyarlanan eserleri ele alınmıştır. Prof. Dr. Zeynep Çetin Erus ve Prof. Dr. Kurtuluş Kayalı konuşmalarında Cumalı'nın eserlerinin sinemaya uyarlanma süreçlerini ve kendilerinin bu uyarlamalara dair görüşleri üzerinde dururken; Dr. Öğr. Üyesi Funda Masdar Kara, Cumalı'nın Atif Yılmaz ile sanatsal işbirliğine ve sinema tarihimiz açısından bu işbirliğinin önemine vurgu yapmıştır. Diğer iki konuşmacıdan Dr. Öğr. Üyesi Yektanurşin Duyan Yılmaz, Cumalı uyarlamalarını feminist kuram açısından; Dr. Öğr. Üyesi Olgun Atamer ise postmodern bir bakışla değerlendirmiştir.

Cumalı'nın edebiyata katkılarının ele alındığı üçüncü oturumu yöneten Prof. Dr. Songül Taş, Cumalı'nın şair yönünü ele alırken Prof. Dr. Ülkü Eliuz, karakterlerinin iç dünyalarını yansıtmak için Cumalı'nın renklere nasıl yararlandığını anlatmıştır. Mübadil bir yazar olan Necati Cumalı'nın, Balkanlar ile ilişkisi üzerinde duran Doç. Dr. Ahmet Koçak, yazarın *Makedonya 1900* ve *Viran Dağlar* başlıklı eserlerinin Türk tarihi ve edebiyatı açısından bir döneme ışık tuttuğunu ifade etmiştir. Son konuşmacı Dr. Öğr. Üyesi Aslı Soysal Eşitti ise Cumalı'nın Öç adlı öyküsünü toplumsal cinsiyet kuramı açısından değerlendirmiştir.

Sempozyum Düzenleme Kurulu Başkanı Doç. Dr. Mehmet Işık moderasyonunda gerçekleştirilen kapanış oturumu her ikisi de yazarın yakın dostu olan iki önemli ismin, edebiyat eleştirisi duayenlerinden Doğan Hızlan ile çekilmiş 395 filmin senaryosunu yazarak Guinness Rekorlar Kitabı'na girmeyi başaran Sefa Önal'ın, katılımıyla gerçekleştirilmiştir. Doğan Hızlan konuşmasında Necati Cumalı'nın diğer yazarlardan farklı olarak sadece bir alanda değil; değişik alanlarda yeteneğini ispat etmiş bir şair ve yazar olduğunu; şiir, öykü, roman ve oyun yazarlığı alanlarının tümünde çok önemli eserler verdiğini, ancak Necati Cumalı'nın ardından onun için çok bir şey yapılmadığını, en azından Urla'daki Necati Cumalı evinin yazarın kitaplarının satıldığı, tiyatro oyunlarının ve filmlerinin gösterildiği, çeşitli sanatsal etkinliklerin düzenlendiği canlı bir mekan şeklinde düzenlenebileceğini ifade etmiştir.

Sefa Önal ise Necati Cumalı'nın her şeyden önce iyi bir insan olduğunu, eserleriyle Türk sinemasını beslediğini; kendisinin sinemaya uyarladığı *Dila Hanım*'ın Türk sinemasının en çok izlenen filmlerinden birisi olduğunu, yazarın da bu uyarlamadan çok hoşnut ve memnun kaldığını belirtmiş; hatta 1978 yılında basılan

Dila Hanım kitabının kapak fotoğrafının filmin afişi olduğunu hatırlatmıştır.

Kapanış oturumunun ardından Cumalı'nın 2013-2014 sezonunda Ankara Devlet Tiyatrosu tarafından oynanan *Nalınlar* oyununun çevrimiçi gösterimi gerçekleştirilmiştir. Tüm program Mardin Artuklu Üniversitesi YouTube kanalından canlı olarak yayınlanmış ve çok sayıda akademisyen, öğrenci ve sanatsever tarafından ilgiyle takip edilmiştir.

Sempozyum sonucunda;

1. Necati Cumalı'nın sanat ve kültür hayatımıza büyük katkılar sunan bir yazar olduğu ancak kendisine yönelik akademik ilginin düşük olduğu, dolayısıyla kendisine ve eserlerine yönelik akademik ilginin artırılması için genç akademisyenlerin ve öğrencilerin teşvik edilmesi gerektiği;

2. Tiyatro oyunlarının farklı yabancı dillere çevrilmesinin Türkiye'nin tanıtılmasına ve tiyatro oyunlarımızın yurtdışında daha fazla ilgi görmesine yardımcı olacağı; bunun için Türk yazarların tiyatro oyunlarının yabancı dillere çevrilip Uluslararası Tiyatro Enstitüsü'ne (ITI) gönderilmesi uygulamasının yeniden hayata geçirilmesinin yararlı olacağı;

3. Yazarın *Makedonya 1900* ve *Viran Dağlar* gibi eserlerinin Osmanlı'nın son döneminde Balkanların gündelik yaşamına ve acılarına ayna tuttuğu, bu nedenle bu eserlerin sinema uyarlanması hem Türk sinemasına hem de Osmanlı hakimiyetinin son yıllarında Balkanların ve zorunlu göçün anlaşılmasına önemli katkılar sağlayabilme potansiyeline sahip olduğu;

4. Yazarın *Urla*'da bulunan evinin; içerisinde video gösterimleri de yapılabilen, kitap satılabilen canlı bir mekân haline getirilmesinin tanınmasına önemli katkılar sağlayacağı;

5. Doğumunun yüzüncü yılı olmasının, Necati Cumalı'nın genç nesillere tanıtılması için bir fırsat olduğu; düzenlenecek bilimsel ve sanatsal etkinliklerle onun daha geniş kitlelerle buluşmasının sağlanabileceği kararları alınmıştır.

Sempozyumun gerçekleştirilmesinde desteklerini esirgemeyen Mardin Artuklu Üniversitesi Rektörü Sayın Prof. Dr. İbrahim Özcoşar'a, Urla Kaymakamı Sayın Murtaza Dayanç'a, Türk Dil Kurumu Başkanı Sayın Prof. Dr. Gürer Gülsevin'e ve Devlet Tiyatroları Genel Müdürü Sayın Mustafa Kurt'a, tüm katılımcılara, teknik ekibe ve elindeki bilgi ve belgeleri kurulumuzla paylaşan gazeteci Mehmet Emeç'e teşekkür ederiz.

Düzenleme Kurulu